

ÖSSZEFOGLALÓ

HOMOKHÁTI KISTÉRSÉG TÖBBCÉLÚ TÁRSULÁSA

KOMPLEX KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

Ásotthalom, Bordány, Forráskút, Mórahalom, Öttömös,
Pusztamérges, Ruzsa, Üllés és Zákányszék településekre

2011.

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

Tartalomjegyzék

I.	Előzmények.....	3
II.	Környezetvédelmi Program.....	5
II.1.	Állapotfelmérés.....	5
II.1.1.	A települések környezeti állapotának jellemzése.....	5
II.1.1.1.	Levegő.....	5
II.1.1.2.	Talaj.....	6
II.1.1.3.	Táj-és természetvédelem.....	6
II.1.1.4.	Hidrológia, vízellátás.....	6
II.1.1.5.	Belterületi zöldfelület gazdálkodás.....	8
II.1.1.6.	Agrárkörnyezet.....	8
II.1.2.	Hulladékgyűjtés.....	10
II.1.2.1.	Települési szilárd hulladék.....	11
II.1.2.2.	Települési folyékony hulladék.....	11
II.1.2.3.	Egyéb hulladékok.....	12
II.1.3.	Zaj-és rezgésterhelés.....	13
II.1.4.	A környezeti fenntarthatóság vizsgálata.....	14
III. 1.	Célok meghatározása.....	18
III. 2.	Célok elérését biztosító intézkedések.....	20
III.2.1.	Környezeti célok, prioritások és feladatok meghatározása.....	20
III.2.2.	Fenntarthatósági célok és prioritások meghatározása.....	25
III.3.	Indikátorok.....	28
IV.	A Komplex Környezetvédelmi Program jogszabályi háttere.....	29
V.	Egyeztetések.....	31

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

I. Előzmények

Homokháti Kistérség Többcélú Társulása, és Pécska Város Polgármesteri Hivatala pályázatot nyújtott be a HURO/0901/222/1.3.4. „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában (INTERREG ECO)” című kiírásra.

A támogatás elnyerését követően a Homokháti Kistérség Többcélú Társulása és Pécska Város Polgármesteri Hivatala határon átnyúló program keretében közös pályázatot valósít meg, melynek célja a természeti és környezeti értékek megőrzését, védelmét és megújuló energiaforrások gazdaságos kihasználásának megalapozását segítő tanulmányok, programok készítése. **A Homokháti Kistérség Többcélú Társulása környezetvédelmi program létrehozását, Pécska Város Polgármesteri Hivatala pedig egy hatástanulmány és egy hidrogeológiai tanulmány elkészítését vállalta.**

A projekt címe: **„Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában (INTERREG ECO)”**

A projekt azonosító száma: **HURO/0901/222/1.3.4.**

1. táblázat: A projektben részt vevő települések

Település	Állandó népesség [fő]	Lakások száma [db]	Területe [ha]
Ásotthalom	4 023	2 001	12 254
Bordány	3 277	1 438	3 648
Forráskút	2 356	1 052	3 667
Mórahalom	6 090	2 641	8 315
Öttömös	722	412	3 091
Pusztamérges	1 265	613	2 439
Ruzsa	2 533	1 440	8 468
Üllés	3 148	1 528	4 993
Zákányszék	2 758	1 460	6 607
Összesen:	26 172	12 585	53 482

Forrás: A Magyar Köztársaság Helységnévtára, 2011. KSH

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

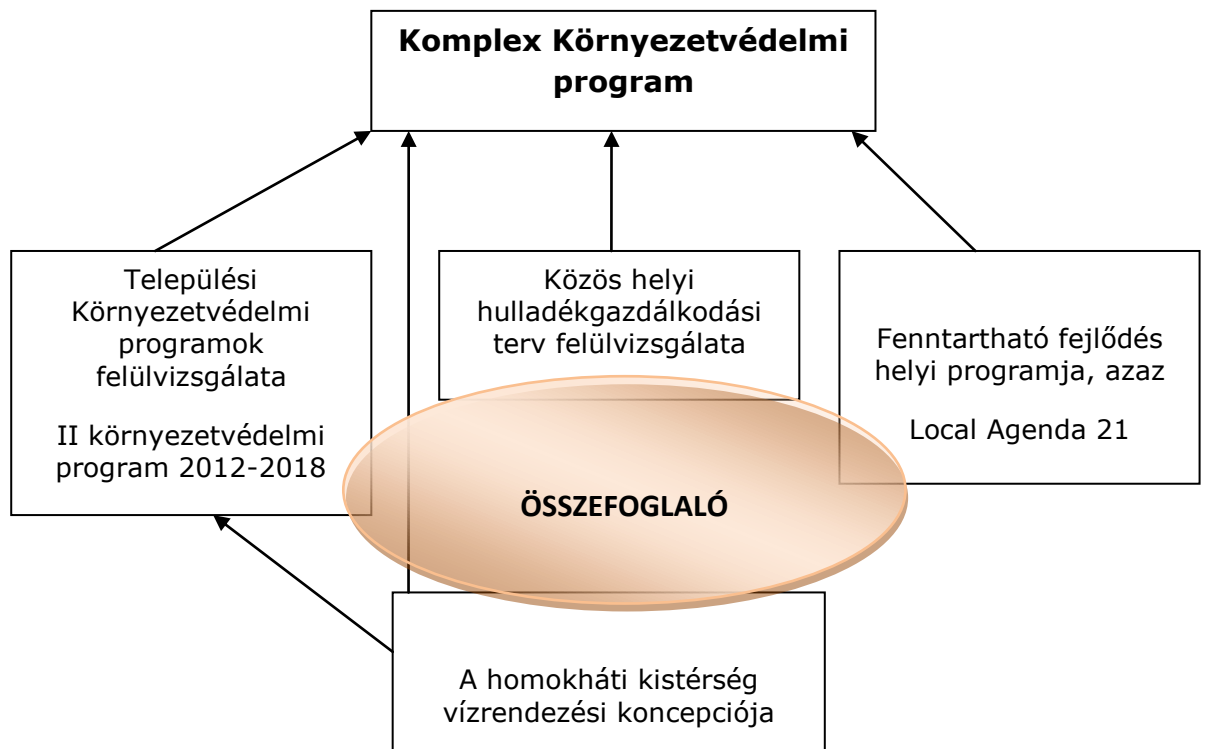

A Homokháti Kistérség Többcélú Társulása 2011. május 2. napján a HURO/0901/222/1.3.4 projekt keretében **térségi komplex környezetvédelmi program** elkészítése megnevezéssel, közbeszerzési eljárást kezdeményezett.

A közbeszerzési eljárás nyertes ajánlattevője az **ENV-INFO Környezetgazdálkodási, Informatikai és Projekttervező Kft**, mely alvállalkozóként bevonta az **Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságot**.

A **komplex környezetvédelmi program** részeként, annak alátámasztására elkészítésre került a tagtelepülések Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata és II. Környezetvédelmi Programja, a Homokhátsági Kistérség Vízrendezési Konceptiója, a Közös Helyi Hulladékgazdálkodási Terv felülvizsgálata, a Fenntartható Fejlődés Helyi Programja (Local Agenda 21), valamint jelen dokumentáció, az Összefoglaló.

1. ábra: A komplex környezetvédelmi program szerkezete

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

II. Környezetvédelmi Program

II.1. Állapotfelmérés

II.1.1. A települések környezeti állapotának jellemzése

Az 1995. évi LIII. Tv. A környezet védelméről 46.§ (1.) bekezdés b.) pontjában és a 48/E.§-ban meghatározott tartalmi követelményeket figyelembe véve a települések környezetvédelmi állapotát érintő témakörökben az önkormányzatok települési környezetvédelmi program készítésére kötelezettek. A törvény értelmében a települési önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri az azokban foglalt feladatok megoldását, és a programot szükség szerint - de legalább két évente - felülvizsgálja.

A felülvizsgált környezetvédelmi programok készítésének dátumai a következők:

- 2002. – Zákányszék
- 2003. – Pusztamérges
- 2003. – Ruzsa
- 2003. – Mórahalom
- 2004. – Ásotthalom
- 2004. – Öttömös
- 2006. – Bordány
- 2007. – Forráskút
- 2009. – Üllés

Mint a fenti felsorolásból is jól látszik, az egyes települések környezetvédelmi programjai igen széles időszakban készültek el (2002-2009), így azok a települések térségi szintű összehasonlítására, valamint az egymáshoz viszonyított helyzetük elemzésére alkalmatlanok voltak. Ezért is kiemelkedően fontos, hogy jelen pályázat keretében a Társulás összes településének környezetvédelmi programjainak felülvizsgálata **egy adott időszakra** vonatkoznak, így lehetővé vált a térség átfogó környezeti szempontú értékelése.

A települési környezetvédelmi programok felülvizsgálatai illeszkednek a 2009-2014 időszakra vonatkozó Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz (III. NKP), illetve az ugyanezen időszakra vonatkozó Országos Hulladékgazdálkodási Tervhez (OHT-II.), így a környezeti célok meghatározása és ütemezése megfelel a **II. Környezetvédelmi Programnak**, mely **2012-2018.** évekre határozza meg a feladatokat.

II.1.1.1. Levegő

A települések területén, illetve annak közvetlen környezetében nincs olyan ipari-gazdálkodói létesítmény, mely jelentősen befolyásolná a levegőkörnyezet állapotát. Az intézmények mindegyike gázfogyasztásra állt át. A gázfűtésből származó légszennyező anyagok kibocsátása nem mérvadó.

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

A térségben a légszennyező anyagok kibocsátása terén problémát jelent a külterületi burkolatlan utak magas aránya, ami jelentős porterhelést idéz elő. A térségben jelentős légszennyezést okoz a szálló-és az ülepedő por, illetve a pollen. Ez utóbbi ellen belterületen a jegyző saját hatáskörben - a növényvédelmi törvény alapján - rendszeresen ellenőrzi a község területén a parlagfű fertőzöttséget, megtéve a szükséges intézkedéseket.

II.1.1.2. Talaj

A Duna–Tisza közti homokhátság egyszerre természeti képződmény és ember által átalakított „kultúrtáj”, hiszen mai arculatának kialakításában döntő szerepet játszott a történelem és az itt élő lakosság. Az erdőségeken, mocsarakon kívüli megművelt föld a tatárdúlást követően – mely során az addigra már kialakult településhálózat gyakorlatilag elpusztult – vált pusztasággá. Az erdőirtások, a mezővárosok állattartása is hozzájárult a felszín eróziójához, később pedig a folyószabályozások, erdőtelepítések, és a tanyák megjelenése, majd a kollektivizálással együtt járó mezőgazdasági művelés változása alakította a tájat.

A térség különböző élőhelyeket ölel fel, nagyszámú jelentős, ritka/védett fajjal. Fűves és vizes élőhelyek, erdők, puszták, rétek, mezőgazdasági hasznosítású gyepek váltják egymást. Kiemelkedő jelentőségűek a geomorfológiai képződmények, a homokbucka alakzatok a változatos terep és talajtípusok és azok kombinációi teszik egyedivé a tájat. A homokbuckák között szélvájta medrekben kisebb-nagyobb szikes tavak alakultak ki. Ma ezek közül csak kevésben gyűlik össze a víz, nagy részük kiszáradt medrében zárt gyepek fejlődött. A szárazodás folyamata sajnos az élővilág változását, esetenként elszegényedését is maga után vonta.

A talajok mintegy kétharmad részben **homoktalajok**. A futóhomok 20%-ot, a humuszos homoktalajok 36%-ot, a kedvezőbb víz-és tápanyag-gazdálkodású csernozjom jellegű talajok 9%-ot tesznek ki. Gyenge termékenységű, VII. és VIII. talajminőségi kategóriába sorolható, szántó vagy szőlőterületek, illetve homoki legelők is megtalálhatók a területen.

A homokon, vagy löszös homokon képződött réti talajok kiterjedése is jelentős (12%), a lápos réti talajoké csupán 2%, melyek egyaránt a VII. talajminőségi kategóriába esnek.

Az ugyancsak talajvízhatás alatti, löszös felépítésű, szikes területek részaránya is számottevő (19%).

A mezőgazdaságilag terméketlen szoloncsák-szolonyec talajok kiterjedése jelentős, mintegy 5%-a a talajoknak.

II.1.1.3. Táj-és természetvédelem

A természeti területek bemutatását a település Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata tartalmazza.

II.1.1.4. Hidrológia, vízellátás

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

▼ Csapadékviszonyok

A térségben az utolsó kiemelkedően csapadékos időszak az 1960-as évek végén volt. Az 1970-es esztendő követően húsz éven keresztül, a súlyozott csapadékösszegek átlag alatti vagy átlag körüli értékei alakultak ki, s teljesen hiányoztak a nagycsapadékos évek. Ebben rövid változást hozott 1991, de főleg a 90-es évek vége (1998 és leginkább 1999); majd a 2000-es években 2001, 2004, 2005 és a legcsapadékosabb 2010 is. Ennek ellenére az mindenképpen megállapítható, hogy a vizsgált időszakban (1981-2010) nemcsak egyszerűen a csapadékmennyiség csökkent, hanem – annál nagyobb arányban – a kiugróan csapadékos évek (ilyen 1999 és 2010 volt) évek száma is.

▼ Hőmérsékleti és párolgási viszonyok

A térszín vízellátásának és a vízkészletek utánpótlódásának a csapadékon kívüli másik fontos tényezője a légkör párolgató képessége, a potenciális párolgás, ami nagyban függ a térség hőmérsékleti viszonyaitól. A párolgás történhet a felszínről és a talajból (evaporáció) és a növényzeten keresztül (transpiráció). Az erdővel borított területeken a csapadék jelentős hányada (10-30%-a) a növényzet felületéről közvetlenül elpárolog (intercepció). A levegő párolgató képességét leginkább hőmérséklete, relatív nedvességtartalma, valamint a légáramlás (ebben a térségben az év jelentős részében iránya uralkodóan NY-ÉNY-i, nyáron jellemző még a DNY-i irány is) sebessége határozza meg. Télen csekély a párolgás, nyáron viszont a sűrűn kialakuló száraz meleg hatására napi 6-8 mm vízmennyiség is eltávozhat a talajból.

▼ Felszíni víz

A Homokháti Kistérség Többcélú Társulása tagönkormányzatai a Dorozsma-Majsai-Homokhát részei, vízföldtanilag a Tisza folyó jobb parti vízgyűjtőjéhez tartoznak. A kistáj területéről a Tiszához ÉNy-DK-i irányban egymással párhuzamosan számos csatorna vezet le az időszakos belvizeket, a nevezetesebbek: Dong-ér jobb oldali vízgyűjtője, Fehértó-Majsai-főcsatorna, Dorozsma-Majsai-főcsatorna, Domaszéki-főcsatorna, Sziksóstói-Paphalmi-főcsatorna, és a Köröséri-főcsatorna hazai részének a bal parti része.

A terület általában véve száraz, vízhiányos terület, azonban a 2010. évben lehullott kb. 900 ml csapadék következtében nagy kiterjedésű belvizes területek alakultak ki.

A települések természetes felszíni vizekkel nem rendelkeznek, az egykori vízfolyások ma főként csapadékvíz elvezető csatornaként hasznosulnak.

A Dorozsma-Majsai-Homokhátnak 14, többé-kevésbé állandó vizű tava van, együtt 310 ha felszínnel. Köztük a mórahalmi **Nagyszéksós-tó** 99 ha, a **Madarász-tó** 37 ha területű.

▼ Felszín alatti víz

A talajvíz szintje a kistáj nagyobb részén 2 m-nél magasabban található, jelenleg 1 m-en belül van.

A rétegvíz mennyisége meghaladja az 1 l/s.km²-t. A nagyszámú artézi kút mélysége szélsőségesen változó, de általában nagyobb mélységből jelentős vízhozamokat nyernek.

▼ Vízellátás

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

Az ivóvíz minőségi követelményeiről és ellenőrzés rendjéről szóló **201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet** szerint a települések a szolgáltatott ivóvíz szempontjából nyilvántartott, minőségi kifogással érintett települések közé tartoznak az alábbiak tekintetében:

2. táblázat: Az ivóvíz szennyező anyag tartalma

	Arzén	Ammónium	Vas	Mangán
1. Ásotthalom	x	x	x	x
2. Bordány	x	x	x	
3. Forráskút	x	x	x	x
4. Mórahalom	x	x	x	x
5. Öttömös	x	x	x	
6. Pusztamérges	x	x	x	
7. Ruzsa	x	x	x	
8. Üllés	x	x	x	x
9. Zákányszék	x	x	x	

A Társulás tagönkormányzatai részt vesznek a **Dél-alföldi Ivóvízminőség-javító Programban**, mely biztosítja a települések lakossága számára az EU normáknak megfelelő ivóvíz szolgáltatást.

II.1.1.5. Belterületi zöldfelület gazdálkodás

Az igazgatási terület zöldfelületi rendszerének alapját a külterületen lévő védett természeti területek, az erdőfoltok és az azokat kiegészítő mezővédő erdősávok, valamint a szőlő- és gyümölcsültetvények alkotják.

A zöldfelületi rendszer igen fontos elemei az út menti fasorok. Helyenként út menti sorfaként már megjelentek a gyümölcsfák. Az utcák fásítását jelentős mértékben befolyásolják a légvezetékek.

Az elmúlt években több település is részt vett a „Virágos Magyarországért” programban:

2004: Mórahalom és Ruzsa

2005: Üllés

2006: Ruzsa és Üllés

2007: Mórahalom, Ruzsa és Üllés

2008: Mórahalom és Üllés

2009: Mórahalom, Ruzsa és Üllés

2010: Mórahalom, Ruzsa és Üllés

2011: Bordány, Mórahalom, Ruzsa és Üllés

A térség településeire általánosságban elmondható, hogy a belterületi parkok, terek, intézmények előtti zöldfelületek igényes kialakításúak, rendezettek, egységes képet mutatnak. Az elmúlt években számos településen és Mórahalmon is történtek zöldfelület fejlesztések, melyek mellett a lakóingatlanok előtti utcafrontokon is jellemző a virágoskert, pázsit, évelő cserjék, örökzöldek és fák ültetése.

II.1.1.6. Agrárkörnyezet

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

A mezőgazdasági termelés szerkezetét tekintve az adottságoknak és a hagyományoknak egyaránt megfelel. A magántermelők többsége egyaránt foglalkozik valamilyen szántóföldi kultúrával, esetleg arra épülő állattenyésztéssel, szabadföldi zöldségtermesztéssel, kisebb volumenű gyümölcs- és szőlőtermesztéssel, esetenként zöldségajtatással.

Az ökológiai adottságok a napfény- és hőigényes, kis vízigényű növények termesztésére megfelelőek. Sikerrel elsősorban a kertészeti kultúrák (szőlő, gyümölcs, fűszerpaprika, szabadföldi zöldségnövények) termesztetők, gazdálkodási hagyománya is elsősorban ezeknek az ágazatoknak van. Fontosabb termesztett zöldségnövények: paradicsom, étkezési paprika, fejes káposzta, kelkáposzta, karfiol, karalábé, zeller, pasztinák.

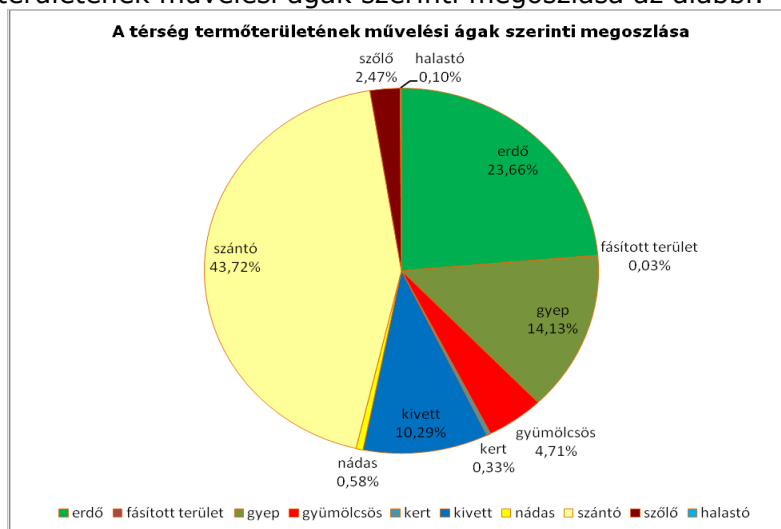
A gyümölcsök közül az őszibarack, az alma termesztése jellemző valamennyi településen. A gyümölcsösök egy része elhanyagolt, előregedett állomány. A gyümölcs- és szőlőtermesztés az 1990-es években visszaesett. Valamennyi településen jelen van a szőlőtermesztés is.

Szántóföldön a szabadföldi zöldségtermesztés mellett elsősorban a kapásnövények termesztése dominál, a gabonafélék termesztése kevésbé hangsúlyos. A fontosabb szántóföldön termesztett növények a következők: burgonya, kukorica, silókukorica, napraforgó, lucerna, őszi búza, őszi árpa, rozs, triticales.

A gyepgazdálkodás a térségben több évszázados múlttal rendelkezik. A gyepterületek aránya más térségekhez képest ma is magas.

Az állattenyésztés a kistérségben is visszaesett. Az ősi, hagyományos magyar állatfajták alig vannak jelen, számuk azonban folyamatosan nő (mangalica, szürke marha).

A térség termőterületének művelési ágak szerinti megoszlása az alábbi:

2. ábra Művelés ágak megoszlása [%]

Forrás: Takarnet Földhivatali Információs Rendszer

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

Közúthálózat

A térségre jellemző, hogy a települések főként alsóbbrendű közúton közelíthetők meg.

A térség belterületi közútjai pormentes, burkolt utak, azonban a külterületi utak főként ma is szilárd burkolat nélküli földutak.

Vasúthálózat

A pusztamérgesi kisvasút 1927. február 1-től 1975. augusztus 31-ig összekötötte Pusztamérgest Szegeddel és meghatározó szerepet töltött be az itt élő emberek életében. A kisvasút legnagyobb érdeme az volt, hogy 48 évig tartó üzemideje alatt a szétszórta, szervezetlen tanyavilágot egyre jobban fejlődő falurendszerre alakította át.

Pusztamérges - a térség többi településéhez hasonlóan - jelenleg nem rendelkezik vasút hálózattal.

Vízi úthálózat

A térség nem rendelkezik vízi úthálózattal.

II.1.2. Hulladékgazdálkodás

A Hulladékgazdálkodási törvény értelmében az OHT alapján a helyi önkormányzatok vagy azok társulásai kötelező feladatként a feladatkörükbe tartozó hulladékokra vonatkozó helyi hulladékgazdálkodási tervet készítenek.

A Homokháti Önkormányzatok Kistérségfejlesztési Társulása 2005-ben elkészítette a közös helyi hulladékgazdálkodási tervét, valamint 2008-ban annak felülvizsgálatát, melynek ismételt felülvizsgálata 2011-ben vált esedékessé.

3. táblázat Hulladékgazdálkodási feladatok

1. Közterületi hulladék gyűjtése	X
2. Temetői zöld hulladékok gyűjtése és kezelése	X
3. Közterületek zöld felületeinek kezeléséből származó zöld hulladékok gyűjtése és kezelése	X
4. Óvodai, iskolai konyhai hulladékok (ételmaradékok) gyűjtése, kezelése	X
5. Sütőzsiradékok gyűjtése és kezelése	X
6. Egészségügyi ellátásból származó gyógyászati eszközök hulladékainak gyűjtése és kezelése	X
7. Lakosságnál képződő állati tetemek gyűjtése, kezelése	X
8. Lakosságnál képződő, lomtalanításból származó hulladékok gyűjtése, kezelése	X
9. Szelektív hulladékgyűjtés bevezetése	X

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

10. Szelektíven gyűjtött hulladékok kezelése	☐
11. Közszolgáltatás megszervezése:	
Szilárd kommunális hulladéokra	X
Folyékony kommunális hulladéokra	X
Lakosságnál képződő elemek és akkumulátorok gyűjtése, kezelése	X
Lakosságnál képződő autógumik gyűjtése, kezelése	X
Lakosságnál képződő e-hulladékok gyűjtése, kezelése	X
Lakosságnál képződő inert hulladékok gyűjtése, kezelése	X

II.1.2.1. Települési szilárd hulladék

A kistérség területén a települési szilárd hulladék gyűjtése Mórahalom városában és minden községben megoldott:

4. táblázat A TSZH-begyűjtő szolgáltatók megnevezése

Szolgáltató neve	Település
Szegedi Környezetgazdálkodási NKft.	Ásotthalom
	Bordány
	Zákányszék
Felső- Bácskai Hulladékgazdálkodási Kht.	Öttömös
MÓRAÉP Kht.	Mórahalom
Csongrád Megyei Településtisztasági Kft.	Ruzsa
	Pusztamérges
	Üllés
Laczi és Fiai Kft.	Forráskút

II.1.2.2. Települési folyékony hulladék

Ásotthalom, Mórahalom, Pusztamérges, és Ruzsa rendelkezik önálló szennyvíztisztító teleppel. Üllésen is található egy nyárfás szennyvíztisztító telep, amely azonban csak szennyvízcsatorna hálózaton (település belterületének 10%-át érinti) érkező szennyvizet fogad.

A településeken és a városban üzemelő szennyvíztisztító művekben keletkező **szennyvíziszapok** kezelése során előnyben kellene részesíteni ezen iszapok települési szilárdhulladék lerakókban történő lerakása helyett azok hasznosítását, termőföldön történő kihelyezését, ill. komposzttelepeknek történő átadását.

A "**Bordány, Forráskút, Üllés, Zombó szennyvízcsatornázásának és szennyvíztisztításának fejlesztése**" című, **KEOP-7.1.2.0-2008-0194** azonosító számon regisztrált előkészítési projekthez kapcsolódóan a Szegedi Kistérség Többcélú Társulása (projektgazda) Támogatási szerződése 2009.03.09-én lépett hatályba. A *A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.*

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

projekt a 4 település majdani szennyvízcsatornázásának és szennyvíztisztító építésének előkészítési munkálatait tartalmazza, melyre újabb pályázatot kellett benyújtani.

A jelenlegi nyertes pályázatban vállalt feladatok elvégzésére a Többcélú Társulás támogatást nyert. A projekt az Európai Unió támogatásával, Kohéziós Alapból és hazai központi költségvetési előirányzatból valósul meg.

A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség a projekt nettó összköltségének 85%-át támogatja. A fennmaradó 15% képezi a pályázati önerőt, melyet Bordány, Forráskút, Üllés és Zsombó községek önkormányzatai finanszíroznak. A projektben felmerülő költségek áfa tartalmát a 4 önkormányzat által korábban létrehozott Víziközmű Társulat fedezi.

A tervezett beruházás során a szennyvíztisztító telep Forráskút közigazgatási területén, a Forráskút-Bordány határon lesz elhelyezve.

Öttömös nem rendelkezik szennyvíztisztító teleppel, illetve arra vonatkozó tervet sem dolgozott ki: A község állandó települési népességszáma nem éri el a Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programban meghatározott 2000-10000 lakosegyenérték terheléssel jellemezhető szennyvíz-kibocsátási határértéket, **így számára a folyékony hulladékgazdálkodási célok elérése nem kötelező jellegű.**

Mórahalom és Zákányszék a KEOP – 2009.-1.2.0. Szennyvízelvezetés és tisztítás c. kiírásra közös pályázatot nyújtott be „Mórahalom és Zákányszék települések szennyvízelvezetése és tisztítása” címmel. A konstrukció 2 fordulós eljárásban nyújt támogatást a települések számára. Jelen projekt keretein belül Zákányszék település csatornázását és az ott keletkező szennyvíz Mórahalom szennyvíztisztító telepre történő átvezetését, korszerű, a követelményeknek, és a szükségleteknek megfelelő szennyvíztisztító telep létesítését, a Mórahalom szennyvízhálózat szükséges mértékű rekonstrukcióját és kapacitásnövelését tervezik megvalósítani.

A térségben keletkező TFH **39,5%**-a kerül szennyvíztisztító telepre.

A közcsontra hálózat teljes kiépítéséig a szennyvizet ellenőrzötten, zárt szennyvízgyűjtő aknába kell gyűjteni, és a szippantott szennyvizet engedéllyel rendelkező folyékony hulladék-ártalmatlanító telepre kell szállítani [a közműves ivóvízellátásról és a közműves szennyvízelvezetéséről szóló 38/1995. (IV. 5.) Korm. rendelet alapján], illetve a keletkezett szennyvizek, illetve előtisztított szennyvizek minőségének meg kell felelni a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet által szabályozott kibocsátási határértékeknek.

A térségben két település, Bordány és Pusztamérges rendelkezik folyékony hulladékleürítő hellyel.

II.1.2.3. Egyéb hulladékok

Közterületi hulladék

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

A közterületi hulladékok begyűjtéséről az Önkormányzat gondoskodik, annak elszállítását a települési szilárd hulladékszállító szolgáltató végzi.

☛ Szelektív hulladékgyűjtés

A szelektív hulladékgyűjtés minden településen bevezetésre került.

Az érintett 9 település csatlakozott az ISPA projekt keretében megvalósuló Szegedi Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszerhez. A Program keretében 2007.06.27-én megtörtént a Szeged, Sándorfalvi úti Regionális Hulladéklerakó Telep átadása. A program keretében elkészültek a **települési hulladékudvarok** (kivéve Mórahalom) és hulladékgyűjtő szigetek, ahol az alábbi hulladékok elkülönített gyűjtésére van mód: papír, üveg, műanyag, fém, építési-bontási hulladék, komposztálható hulladék, lom, akkumulátorok, szárazelemek, elektromos hulladékok, növényvédőszeresek, olaj, zsír, festék, fénycső, aeroszolos flakonok, toner, betegellátási és állatgyógyászati hulladék.

Mórahalom területén a 081/17 hrsz.-on működő hulladékudvar **átrakó állomással** történő átminősítése 2007-ben megtörtént, tulajdonosa az Önkormányzat, üzemeltetője a Móraép Nkft. Az átrakó állomás területén lehetőség van a papír és karton, üveg, textíliák, műanyagok, fémek, egyéb települési hulladékok (ideértve a kevert települési hulladékot is), illetve a lom hulladék elkülönített gyűjtésére is 24 m³-es tömörítő konténerekben. A begyűjtött hulladékokat a Szegedi Környezetgazdálkodási NKft. a sándorfalvi úti telepére szállítja el.

A lakosságtól begyűjtött csomagolási hulladékokat a Szegedi Környezetgazdálkodási NKft., a Csongrád Megyei Településtisztasági Kft. és a Móraép Kht. szállítja el a Sándorfalvi úti lerakó telepre, ahol a hulladék válogatásra kerül.

Minden településen és a városban is található **elemgyűjtő edényzet**, mely a legtöbb esetben az általános iskola és a boltok területén lettek kihelyezve.

II.1.3. Zaj-és rezgésterhelés

A települések zajterhelése a **25/2004. (XII. 20.) számú KvVM rendelet** szerint vizsgálendő.

A települések és a város saját Környezetvédelmi Programjai részletesen tartalmazzák a zaj-és rezgésterhelés meghatározását, ezért itt csak a **határérték feletti** zajterhelésű utakra térünk ki.

Az utakra vonatkozó zajkibocsátási határérték a **27/2008. (XII.3.) A környezeti zaj-és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló KvVM-EÜM együttes rendelet** 3. számú melléklete szerint **nappal 60 dB(A), éjjel 50 dB(A)**.

A **12 méteres** távolságra számított **nappali** közúti zajterhelés az alábbi települések esetén haladja meg a határértékeket:

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

5. táblázat: A közúti közlekedésből származó zajterhelés

Település	Út száma	12 m távolságban számolt zajterhelés [db(A)]
Ásotthalom	5509.	61,49
	5511.	61,30
Bordány	5408.	65,51
	5432.	60,46
Forráskút	5422.	60,68
Mórahalom	55.	67,48
Üllés	5408.	61,23
Zákányszék	5432.	60,46

Mint látható, **Öttömös, Pusztamérges és Ruzsa** települések esetén nincs nappali határérték túllépés, illetve az **Ásotthalom, Forráskút, Üllés és Zákányszék** esetén is csak elenyésző mértékű.

Kiemelkedő azonban a **Bordány** településen áthaladó 5408. számú Kiskunhalas-Szeged összekötő út, illetve a **Mórahalmot** átszelő 55. számú Szeged-Baja közút által okozott zajterhelés mértéke.

Noha Bordányban az 5408. számú út belterületi szakasza mindkét oldalon zaj-és porszűrő sövényssorral van ellátva, azonban a közúti forgalom által okozott zajterhelés A-akusztikai érdességű útburkolat, valamint 40 km/h-s sebességkorlátozás esetén is – a 20 m-es megfigyelési távolság kivételével – meghaladja az előírt határértéket. Ennek értelmében a zajterhelés mértékének csökkentése céljából további intézkedésekre van szükség.

Mórahalom közúti zajterhelése a várost elkerülő út megépítésével valósítható meg, azonban annak forrásigénye miatt a beruházás megvalósítása pályázati kiíráshoz kötött.

Megjegyezzük, hogy a fent nevezett rendelet 8.§ –a szerint a jelenlegi terhelési határérték túllépések nem tekinthetők jelentősnek (a határérték túllépés jelentős, ha az >10dB(A) értéknél).

II.1.4. A környezeti fenntarthatóság vizsgálata

Homokháti Kistérség Többcélú Társulása megbízásából készítette el a kistérség tagtelepüléseinek Local Agenda 21 Környezeti Fenntarthatósági Programját az ENV-INFO Kft. A program elkészítésére vonatkozó útmutatók alapján összeállított két kérdőív kiértékelése alapján a települések különböző jellemzőiről kaphattunk részletes képet. Ezen adatok érintették a települések környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági jellemzőit, csakúgy, mint a települési lakosok lakóhelyükről alkotott véleményét. A kérdőívek segítségével lehetőségünk nyílt olyan hosszú távú fenntarthatósági célokat megfogalmazni, melyek elsődleges célja elősegíteni a Homokháti Kistérség Többcélú Társulása tagtelepüléseinek gazdasági, környezeti és társadalmi jellemzőinek pozitív irányba való fejlődését, s így a települések fenntartható fejlődését. A program elkészülése során kiemelt figyelmet fordítottunk arra a tényre, hogy programunk sikeres

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

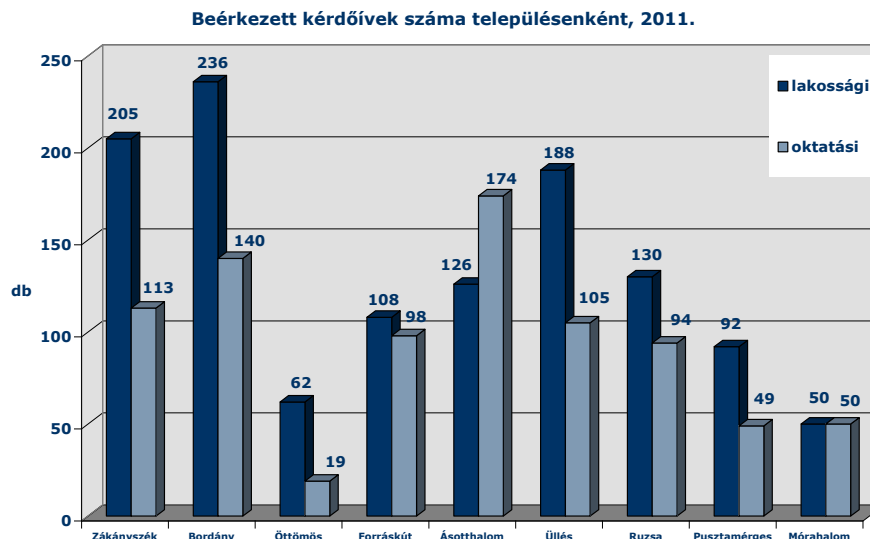

megvalósítására csupán az érintett helyi társadalmi és gazdasági szereplők aktív részvételével számíthatunk.

A települések Local Agenda 21 Tervének szerkezete:

- Helyzetfelmérés, auditálás:
 - ▶ Helyzetelemzés (természeti, környezeti, földrajzi, történeti, infrastrukturális, társadalmi, valamint gazdasági jellemzők)
 - ▶ Helyzetértékelés (A településen adatgyűjtés céljából kitöltetett kérdőívek vizsgálata, a kapott adatok értékelése, SWOT analízis és táblázatok, diagramok elkészítése a kapott adatok alapján.)
- Stratégiai akciótervezés:
 - ▶ Stratégia készítése (A települési fenntarthatósági célok konkrétumainak vizsgálata, mivel a kapott adatok alapján sikerrel fogalmazódtak meg a fejlesztési prioritások, és kialakulhatott azok sorrendisége. E tények ismeretében a várható hatások átfogó vizsgálata is megtörtént.)
- Megvalósítás és monitoring:
 - ▶ Megvalósítás (A fenntartható fejlődés céljaival és alappilléreivel összhangban lévő, a települési célok megvalósítására irányuló programok és alprogramok elkészítése.)
 - ▶ Monitoring (A terv szerkezetileg végső eleme, melyben a fenti folyamatok során meghatározott fejlesztések alapján további 20 év időtartamra jelölünk ki célokat és indikátorokat.)
- Értékelés (audit) és visszacsatolás:
 - ▶ Értékelés (Az előrehaladás és teljesítmény hagyományos értékelése, majd a szolgáltatók és felhasználók tájékoztatása az eredményekről. A konzultáció, felülvizsgálat, tervezési folyamat megismétlése meghatározott időközönként.)

3. ábra: Kérdőívek összesítése

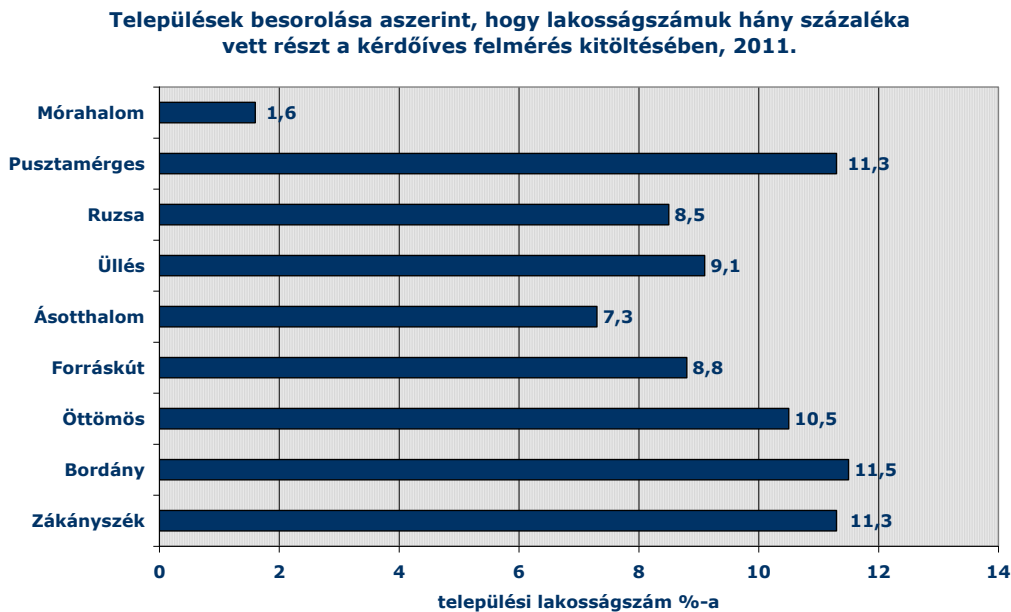

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

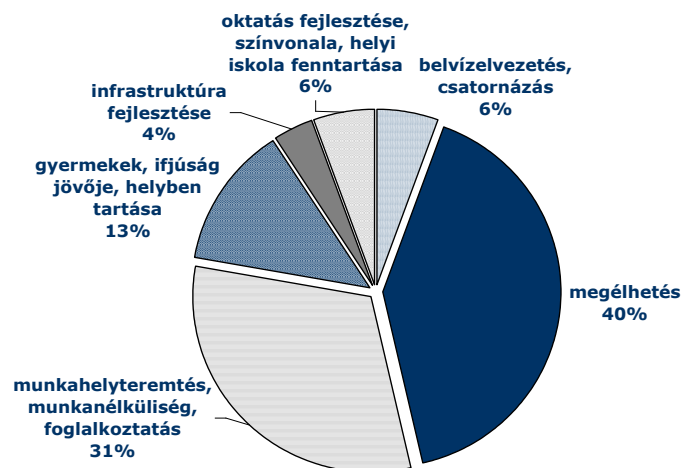

4. ábra: A résztvevő lakosság aránya a felmérésben

5. ábra: Települési problémák a felnőtt lakosság szerint

A három legsürgősebben megoldandó települési probléma a kistérségben, lakossági vélekedés, 2011.

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

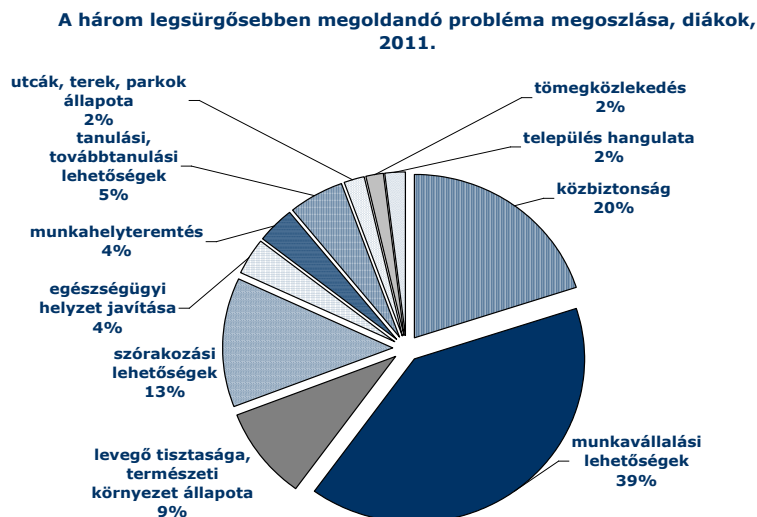
Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

A kistérség minden településén meghatározásra került a kérdőíveket kitöltő felnőtt lakosok vélekedése szerinti három, legsürgetőbb települési probléma, melyek körét a kitöltők szabadon meghatározhatták, tehát nem megadott válaszlehetőségek közül kellett kiválasztaniuk. A legfontosabb három probléma közt a legmagasabb arányban, 40%-ban a megélhetés jelent meg, melyet 31%-al a munkahelyteremtés, munkanélküliség, foglalkoztatás témaköre követ. Mivel igen hasonló területekről beszélünk, elmondható, hogy az anyagi biztonsággal kapcsolatos problémák megoldását a kistérségi felnőtt korú kitöltők 71%-ban sorolták a legsürgősebben megoldandó három probléma közé. Magas arányban került megjelölésre továbbá a gyermekek jövője, helyben tartása témakör is, melyet a belvízelvezetés és csatornázás, az oktatás fejlesztése, színvonala, helyi iskola fenntartása és az infrastruktúra fejlesztése terület követ. Az ábra kiegészítésére ugyanakkor elmondható, hogy a településeken az e kérdésre kapott válaszok körében számos, alacsonyabb pontszámú, de kiemelkedően fontos információ merült fel a települési fejlesztési igényekkel, az adott időszakra jellemző települési problémákkal, konkrét helyi viszonyokkal kapcsolatosan, melyek a fejlesztési irányok kijelölésében nagy szerepet játszottak, és számos, jövőbeni lakossági fórum és igényfelmérés alapját képezhetik.

A diákok körében végzett kérdőíves felmérés 19 kérdésből állt, melyek szintén számos területet öleltek fel. A diákok által településenként szabadon megjelölt három, legsürgősebben megoldandó probléma közül legnagyobb arányban itt is a munkavállalási lehetőségek témakör szerepel (39%), majd ezt követi a közbiztonság (20%), a szórakozási lehetőségek (13%), és a levegő tisztasága, természeti környezet állapota (9%) területek.

6. ábra: Települési problémák a tanuló korú lakosság szerint

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

III. 1. Célok meghatározása

A Komplex Környezetvédelmi Program készítése során a települések vezetőinek, önkormányzati szakembereinek, a képviselőtestület tagjainak, vállalkozóknak és a lakosságnak a véleményének ismeretében készítettük el a települések környezetvédelmi szempontú értékelését.

A célok megfogalmazásához és a prioritások felállításához szükséges az állapotfelmérés során ismertetett környezeti elemek problémáinak a megfogalmazása és rendszerezése is.

6. táblázat: Érték-és problémakataszter

Értékek
<ul style="list-style-type: none">↙ Jellemző a lakossági összefogás.↙ Jelentős méretű tanyavilág maradt fenn, a tanyavilág gazdasági szerepe meghatározó.↙ Tanyás épületek rekultivációt szolgáló hasznosítása elterjedőben van.↙ Jelentős szennyezést okozó ipari tevékenység nincs a térségben.↙ A lakossági veszélyes hulladékok elkülönített gyűjtése a hulladékgyűjtő telepeken és az átrakó állomáson megoldott.↙ A települések között jó a közlekedési és gazdasági kapcsolat.↙ A közlekedésből és a fűtésből eredő légszennyezés elhanyagolható.↙ Kistérségi társulásban, a KEOP 2.3.0 projektben és a Dél-alföldi Ivóvízminőség-javító Programban való részvétel.↙ Alternatív erőforrások (napenergia, geotermális energia) használatának lehetősége adott.↙ A másodnyersanyagként hasznosítható hulladékok elkülönített gyűjtésének bevezetése megkezdődött (ú.m. zöld hulladék, építési-bontási hulladék, papír, üveg, műanyag, fém, sütőzsiradék).
Problémák
Sajátos problémák
<ul style="list-style-type: none">↙ A települések csapadékvíz elvezető árkainak kiépítettsége hiányos.↙ A tanyák közművel való ellátottsága hiányos.↙ Az ivóvíz minősége nem felel meg az EU normáknak.↙ A dűlőutakon a futóhomok homokdűnéket alakít ki, ilyenkor ezek az utak nem járhatók.↙ A külterületi dűlőutak tulajdonviszonya nem minden esetben rendezett.↙ A feltört ősgyepéken gyomtársulások alakulnak ki, a visszagyepesedés 7-8 évet vesz igénybe.↙ Jelentős a parlagterületeken a selyemkóró és a parlagfű elterjedése.
A természeti-környezeti elemek problémái
Levegő állapota
<ul style="list-style-type: none">↙ A gyomfélék –elsősorban a parlagfű- elterjedése, időszakosan magas az allergén pollenek koncentrációja.↙ Tavaszi és őszi gaz és egyéb növényi maradványok égéstermékei szennyezik a levegőt.↙ Időszakosan magas a szálló por koncentrációja.

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

Víz

- ✎ Jellemző a természetes felszíni vizek hiánya.
- ✎ Jellemző a csapadékvíz elvezető árkok hiánya.
- ✎ A szennyvízszikkasztó árkok terhelik a talajvizet.

Talaj

- ✎ Tulajdonviszonyokból adódóan eltérő mértékű a termőterületek tápanyag ellátottsága.
- ✎ Jelentős defláció tapasztalható.

Élővilág, természetvédelem, védett értékek

- ✎ Utak mentén gyomfelhalmozódás tapasztalható.
- ✎ Egyedi tájértékek védettségének kialakítása, természetvédelmi terület óvása folyamatos feladat.
- ✎ Az egyedi tájértékek védettségének kialakításakor a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságának szakmai támogatását kell igénybe venni.

Ember, környezet-egészségügy

- ✎ Allergén növények körének jelentős bővülése, parlagfű felszaporodása figyelhető meg.
- ✎ Növekszik a légúti megbetegedésekre való hajlam.

Települési és épített környezeti elemek

- ✎ A helyi építészeti értékek állagmegóvásának és hasznosításának problémáit meg kell oldani.
- ✎ A tanyák közművel való ellátottsága igény szerint biztosítani kell.
- ✎ Jelentős belvízkárok kialakulása.

Hulladékgazdálkodás, szennyvízelhelyezés

- ✎ A komposztálás gyakorlata nem terjedt el.
- ✎ Az egyes települések között nagy eltérések tapasztalhatók a szennyvízcsatorna-hálózattal való ellátottság tekintetében.

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

III. 2. Célok elérését biztosító intézkedések

III.2.1. Környezeti célok, prioritások és feladatok meghatározása a 2012-2018. időszakra

Környezeti célok

A homokháti kistérség gazdasági és társadalmi életét a gyenge AK értékű homoktalajokon történő mezőgazdasági termelés határozza meg. A környezeti kockázatok egyik része szintén mezőgazdasági eredetű, hiszen ezek a talajhasználatokhoz, illetve az állattenyésztéshez kötődnek. A környezetkárosító hatások másik része az ember jelenlétéhez kötődik, ezek az ún. antropogén hatások. A fejezet azokat a sürgető feladatokat és intézkedéseket tartalmazza, amelyek a legjelentősebb környezeti kockázatok elkerülését vagy mérséklését biztosítják.

A településekre vonatkozó feladatok meghatározásakor figyelembe vettük az alábbiakat:

- a Környezet védelmének általános szabályairól szóló **1995. évi LIII. Törvény** (továbbiakban: Tv.) 48/E. § (1) bekezdésben felsorolt feladatokat és előírásokat, valamint a program a 46. § (2) b) pontja szerint a program véleményezése benyújtásra kerül a Megyei Önkormányzathoz
- a 96/2009. (XII.9.) OGY határozat „a 2009-2014 közötti időszakra szóló **Nemzeti Környezetvédelmi Programról**”. A Nemzeti Környezetvédelmi Program összhangban készült a **Nemzeti Természetvédelmi Alaptervvel** és az Országos Hulladékgyűjtési Tervvel
- **Országos Hulladékgyűjtési Terv II. (2014-ig)**
- valamint a településrendezési tervekben megfogalmazott elvárásokat.

A **Nemzeti Környezetvédelmi Program** hosszú távú célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához. A helyzetelemzés és a SWOT-analízis alapján, a jövőképhez és a hosszú távú célkitűzéshez kapcsolódóan az **NKP átfogó céljai:**

(1) a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése: - Cél az emberhez méltó, kiegyensúlyozott, egészséges élet közvetlen környezeti feltételeinek biztosítása. Ezek közé tartozik a környezet-egészségügyi feltételek teljesülése, a magas színvonalú környezeti infrastruktúra, a település, a lakóhely épített és természeti elemeinek megfelelő aránya, minősége és összhangja, valamint a környezetbiztonság javítása. Ez utóbbi az élet- és vagyonbiztonság szempontjait is figyelembe véve kiterjed a szélsőséges természeti folyamatok és természeti katasztrófák (pl. árvizek, szélviharok, földrengések, erdőtüzek) előrejelzésére és kárainak csökkentésére, valamint az ipari balesetek, technológiai eredetű katasztrófák (pl. vegyi balesetek) megelőzésére és kár csökkentésére.

(2) természeti erőforrásaink és értékeink megőrzése: - Ezen átfogó cél a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás kialakítására, a környezetszennyezés megelőzésére, a terhelhetőség/megújuló képesség

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

figyelembevételére épülő fenntartható használat megvalósítására irányul. Kiemelt figyelmet kap a természeti értékek, ökoszisztémák védelme, az életközösségek működőképességének megőrzése, a biológiai sokféleség csökkenésének megállítása.

(3) a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése: - A fenntartható életmód, fogyasztás és termelés együttesen biztosítja a társadalmi-gazdasági fejlődés és a környezetterhelés szétválását, azaz, hogy a lakosság növekvő jóléte csökkenő környezetterhelés mellett legyen biztosítható. A fogyasztói magatartás megváltozása, a környezeti szempontból fenntarthatóbb, organikus termékek és szolgáltatások felé történő elmozdulás keresleti oldalról erősíti meg a termelői folyamatok „fenntarthatósága” iránti igényt. A fenntartható termelés forrástakarékos (beleértve az anyag-, a víz-, a terület-, a termőföld- és energiahasználatot, az újrahasználatosság és a tartósság tervezését, az anyagciklusok körfolyamattá zárását); csökkenti a környezetre gyakorolt káros hatásokat (kibocsátások és hulladékok minimalizálása, a megújuló erőforrások fenntartható mértékű használata); növeli a termékek és szolgáltatások értékét a fogyasztók számára.

E célok nem valósíthatók meg a társadalom környezettudatosságának erősítése nélkül. Ezáltal biztosítható, hogy az életminőséget közvetlenül érintő tényezők mellett az emberi élet alapjait jelentő természeti erőforrások és értékek védelme és fenntartható használata, valamint az ezekkel szorosan összefüggő életmód, fogyasztási és termelési szokások együttesen szolgálják a társadalom hosszú távú jóllétét.

A Nemzeti Természetvédelmi Aapterv-III prioritásai:

(1.) A Natura 2000 hálózat működőképességének megteremtése:

- Valamennyi Natura 2000 terület földnyilvántartásba történő feljegyzése
- Valamennyi területre vonatkozó fenntartási terv kidolgozása
- Magánerdőkre vonatkozó támogatási rendszer kidolgozás és életbe léptetése
- Az EU irányelveknek megfelelő monitorozó rendszer működtetése
- Az EU-s adatszolgáltatások teljesítése, jelentések elkészítése

(2.) Természetvédelmi tervek kidolgozása, illetve természetvédelmi szempontrendszer érvényesítése az ágazati szabályozásokon keresztül

2.1 Speciális természetvédelmi tervek elkészítése:

- Valamennyi védett természeti területre a természetvédelmi kezelési tervek kidolgozása, elfogadtatása
- Veszélyeztetett fajok fajmegőrzési terveinek kidolgozása
- Fokozottan védett és megkülönböztetett védelem alatt álló barlangok kezelési terveinek kidolgozása

2.2 Természetvédelmi szempontok érvényesítése az ágazati tervekben, illetve jogszabályokban

(3.) Európai Uniós Magyar Elnökséggel összefüggő természetvédelmi feladatok ellátása

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

(4.) Védett természeti területek állapotának megőrzése, javítása, bemutatása

- 4.1 Az állami tulajdonú nemzeti parki területek vagyonkezelési helyzetének rendezése
- 4.2 Ökoturisztikai fejlesztések megvalósítása az EU-s pályázati lehetőségek kihasználásával
- 4.3 Nagy léptékű élőhelyrekonstrukciók, illetve élőhelyrehabilitációk megvalósítása
- 4.4 Veszélyeztetett fajok megőrzésére gyakorlati védelmi programok kidolgozása, megvalósítása
- 4.5 Védett természeti területek, ex lege védett területek ingatlannyilvántartási helyzetének rendezése

(5.) Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) működésének teljes körűvé tétele

- A TIR kiépítésének befejezése
- A TIR adatfeltöltésének befejezése
- A TIR és egyéb állami alapadat-szolgáltató rendszerek - kiemelten OKIR - kapcsolatának biztosítása
- Hatékony és felhasználóbarát adatszolgáltatás a külső és belső felhasználók részére

Önkormányzati feladatok:

- Be kell fejezni az 1989. október 23. előtt kihirdetett, ún. technikai deregulációval érintett helyi jelentőségű védett természeti területek jogi státuszának (védeltségének megerősítése) rendezését és az önkormányzati adatszolgáltatást követően a KvVM-ben vezetett „Védett Természeti Területek Törzskönyv” aktualizálását.
- Folytatni kell a jegyzők természetvédelmi - különösen Natura 2000 területekkel kapcsolatosan megkezdett - továbbképzését és az önkormányzatok minden lehetséges eszközzel való tájékoztatását. Az a cél, hogy valamennyi jegyző legalább egy alkalommal részt vegyen természetvédelmi továbbképzésen.

Környezeti prioritások

Prioritásként kell kezelni azokat a célokat, amelyek valamely egészségkárosító hatás megszüntetését, csökkentését, vízbázisok veszélyeztetésének csökkentését, alapvető természeti értékek védelmét, illetve a jogszabályok előírásának a teljesítését szolgálják.

I. Hulladékgazdálkodás fejlesztése

1. Részvétel a KEOP 2.3.0. projekt által megvalósuló regionális hulladékgazdálkodásban, a lezárt hulladéklerakók rekultiválása.
2. A kommunális szennyvizek környezetkímélő elhelyezésének megoldása, futó DAOP és KEOP szennyvízkezelési projektek lebonyolítása.
3. Szervesanyag komposztáló kialakítása.
4. A pusztamérgesi folyékony hulladéklerakó hely felülvizsgálata
5. Lakossági szemléletformálás a lerakás minimalizálása és hulladékelhagyás megszüntetése érdekében.

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

6. A közös helyi hulladékgazdálkodási tervben szereplő feladatok teljesítésének nyomon követése.
7. A komposztálás gyakorlatának elterjesztése.

II. Ivóvízminőség javítása

1. A Dél-alföldi Ivóvízminőség-javító Programban való részvétel.

III. Belvíz-és csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztése

1. A bel-és külterületi csatornák és műtárgyak rendszeres karbantartása.
2. A karbantartáshoz szükséges gépek és berendezések beszerzése.
3. Belvíz-és csapadékvíz elvezető rendszer bővítése.

IV. Levegőminőség javítása

1. Fel kell térképezni és számba kell venni a parlagterületeket külterületen.
2. A parlagfű virágzás előtti kaszálásának megszervezése.
3. Együtműködés a parlagfű mentesítésben más hatóságokkal.
4. Az allergiát okozó növények (pázsitfűfélék is) megismertetése a lakossággal.
5. Fásítási terv készítése, fásítás.
6. Mezővédő fasorok hiányának felmérése és telepítése.
7. A telepített fasorok gondozása, karbantartása.

V. Biológiai sokféleség fenntartása, élőhelymegőrzés, komplex táj-és tájképvédelem

1. Együtműködés a KNP Igazgatóság szakembereivel.
2. A védelemre érdemes területek helyi védetté nyilvánítása, illetve országos védettség kezdeményezése.
3. Folytatni kell a jegyzők természetvédelmi területekkel kapcsolatosan megkezdett továbbképzését.
4. Be kell fejezni az 1989. október 23. előtt kihirdetett, ún. technikai deregulációval érintett helyi jelentőségű védett természeti területek jogi státuszának (védettségének megerősítése) rendezését és a KvVM-ben vezetett „Védett Természeti Területek Törzskönyv” aktualizálását.
5. A természeti értékek hangsúlyozása a turizmus fejlesztése során.
6. Erdei iskola fejlesztése a falusi turizmus jegyében.

VI. Közlekedés és környezet

1. Egyeztetés a belterületi utak karbantartása során az A- akusztikai érdességű burkolat kialakítása érdekében.
2. Közutak állapotának fenntartása a további zajterhelés megelőzésére.
3. Forgalm szabályozó eszközök felmérése, szükség szerinti alkalmazása.
4. A közlekedési igényt csökkentő kampány szervezése (pl. autómentes nap).
5. Az egyéni közlekedési szokások alakítása szemléletformálással, folyamatos tájékoztatással.
6. A települési úthálózat por-, illetve síkosságmentesítése környezetbarát anyagok alkalmazásával.

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együtműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együtműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

7. Járdaépítés
8. Külterületi földutak aszfaltozása
9. Kerékpárút építés belterületen
10. Kerékpárút bővítés külterületen
11. A helyi közlekedéssel és annak környezeti hatásaival összefüggő adatok, információk összegyűjtése

VII. Élhető település

1. A települések és Mórahalom zöldfelületeinek rendszeres karbantartása.
2. Az építészeti örökség megőrzése, rekonstrukciója, új funkciójuk kialakítására Cselekvési terv és prioritási sor kialakítása
3. Anyagi források megteremtése a helyi támogatások és pályázati források összehangolásával (építészeti örökség)
4. Új, egybefüggő zöldfelület kialakítása Öttömös település központjában.
5. A fejlesztési irányokról szóló döntések meghozatalakor a fenntarthatósági szempontok figyelembevételére, összhang teremtése a településfejlesztési elképzelések és településrendezési eszközök között.
6. Barnamezős területek felhasználásának tervezése a települési tervekben és a beruházások elősegítése
7. Környezetbarát építési anyagok, folyamatok, technológiák előnyben részesítése az önkormányzati beruházások során.

VIII. Energiagazdálkodás

1. Részletes felmérés és elemzés készítése a megújuló energia hasznosítására.
2. A lakosság tájékoztatása a megújuló energia hasznosítási lehetőségeiről.
3. Az elemzés eredményétől függő beruházások megvalósítása.

IX. Környezeti információk

1. Környezeti információs rendszer létrehozása, adatbázis kialakítása és aktualizálása.
2. Regionális szintű Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) kialakítása
3. A települési környezetvédelmi programok felülvizsgálatában foglaltak teljesülésének évenkénti ellenőrzése
4. A közös helyi hulladékgazdálkodási terv településekre vonatkozó fejezeteiben leírtak teljesülésének évenkénti felülvizsgálata.
5. A környezeti ügyekhez kapcsolódó döntéshozatali eljárásokban a részvétel lehetőségének gyakorlati biztosítása, erősítése.
6. Rendszeres önkormányzati tájékoztatás biztosítása a lakosság felé a környezet állapotáról.
7. A környezeti információkat tartalmazó dokumentumok, adatok teljessé és kereshetővé tétele.
8. Meghatározott célcsoportok tájékoztatása a környezet állapotáról.
9. Környezetvédelmi szemléletformálást és ismeretterjesztést szolgáló tevékenységek szervezése, ösztönzése, támogatása.
10. A tervezett környezetvédelmi intézkedések megismertetése és elfogadtatása a lakosság és a gazdálkodó szervezetek érintett részével.

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

X. Éghajlatváltozás

1. A lakosság tájékoztatása az éghajlatváltozás hatásairól.
2. A térség oktató intézményeiben előadások megtartása az éghajlatváltozás bemutatásáról.
3. Az éghajlatváltozással kapcsolatos önkormányzati feladatok figyelemmel kísérése.

III.2.2. Fenntarthatósági célok és prioritások meghatározása

Az alábbiakban azok a prioritások elérésére megtervezett projektek találhatóak, melyeket a fenntartható fejlődés elérésére minden település sajátosságát figyelembe véve dolgoztunk ki.

A projektekre vonatkozóan meghatároztuk azok jellegét (társadalmi, gazdasági vagy környezeti), a megvalósítás optimális időrendjét (időtáv), valamint a releváns egyéb projekt tulajdonságokat (a projektek végcélja, kiemelt célcsoport, gyakorlati ütemezés, résztvevő partnerek, a projekt teljes beruházási költsége, stb.).

A projektek kidolgozására a települési önkormányzatok fejlesztési célú dokumentumainak ismeretében, a hazai és nemzetközi fejlesztési irányvonalak tanulmányozását követően, a kérdőíves felmérések statisztikai elemzése után került sor.

Társadalmi prioritások

1. Társadalmi pillér

- Társadalmi szemléletformálás
 1. Ismeretterjesztő előadások, lakossági fórumok szervezése környezetvédelmi témákban
 2. A környezetvédelem oktatásának erősítése a tanórákon, és tanórán kívüli elfoglaltságok keretében egyaránt
 3. Társadalmi fórumok, előadás szervezése a települési hulladék-elhelyezési lehetőségek témájában
- Önkormányzati ügyintézés és civil kapcsolatok javítása
 4. Rendszeres lakossági fórumok megtartása a településfejlesztés aktuális kérdéseiben, kétirányú véleménynyilvánítási lehetőség a helyi lakosság és az önkormányzat kapcsolatának erősítésére, közös megoldások kidolgozására, a lakossági vélemények rendszeres és közös megvitatása.
 5. A civil szféra és az önkormányzat kapcsolatának további erősítése, új civil szerveződések létrejöttének támogatása, a civil szervezetek pályázati munkájának segítése
 6. Az e-ügyintézés körülményeinek rendszeres, folyamatos felülvizsgálata, igény esetén módosítások alkalmazása
- Egészségügyi helyzet fejlesztése
 7. Egészségterv létrehozása, helyi egészségügyi tervezés aktualizálása

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

8. A lakosság egészségüggyel kapcsolatos igényeit naprakészen felmérő lakossági fórum megtartása, a helyi egészségügyi ellátás fejlesztési esélyeinek felmérése, majd ezek alapján az igények lehetőség szerinti foganatosítása
9. „Egészséges Település” (prevenció, betegségek megelőzése, idős, beteg lakosok segítésére), idősek orvosi ellátásának és gondozásának fejlesztése
10. Akadálymentesítés az egészségügyben
11. Informatikai fejlesztés az egészségügyben
- A települési szociális helyzet fejlesztése
12. Szociális terület, infrastruktúra fejlesztés
- Oktatás, képzés fejlesztése
13. Környezettudatos nevelés erősítése, Település
14. Iskolaépület karbantartása, további fejlesztése, pályázati munka
15. A lakosság oktatási színvonallal kapcsolatos igényeit felmérő lakossági fórum megtartása, önkormányzati vagy iskolai szervezésben, az eredmények értékelése
16. A helyi oktatás fejlesztési esélyeinek felmérése a lakossági igények alapján (15. sz. projektjavaslat), majd ezek alapján pályázati lehetőségek keresése, pályázati munka
17. Települési óvodai és bölcsődei ellátás bővítési lehetőségeinek felmérése
18. Az „ÖKO iskola” programban való részvétel megfontolása
19. „Környezettudatos életmód” iskolai rendezvény megtartása
- Települési közbiztonság fejlesztése
20. Lakossági Önkéntes Őrszolgálati Program – a Települési Polgárőrség közreműködésével, a felnőttek és gyermekek körében tapasztalható közbiztonsági igények alapján
21. Kóbor kutyák befogása, rendszeres ellenőrzés, szükség esetén ismételt befogási akciók
- Kulturális élet fellendítése
22. „Települési Hagyományok” - Települési rendezvények megtartása
23. „Települési Nyár” rendezvénysorozat
24. „Mozgó Település” - Sporttal foglalkozó rendezvények megszervezése a településen, a meglévő kezdeményezések folytatása mellett
25. „Ünneplő Település” kiállítások – gyermekek és fiatalok alkotásai
26. Fiatalok szórakoztatására szolgáló rendezvények megszervezése a településen
27. Települési hagyományörző találkozók rendszeres megtartása
28. Helyi felnőtt lakosság rendszeres összejövetelét szolgáló alkalmak megszervezése a településen
29. Közösségi programok megrendezése
- Esélyegyenlőség biztosítása
30. A fogyatékkal élők esélyegyenlőségének javítása, lehetőségek felmérése
31. Fogyatékkal élők segítése
32. Intézmények akadálymentesítése, pályázati munka
- A helyi közlekedés fejlesztése
33. A települési biztonságos kerékpáros közlekedés megteremtése
34. A települési biztonságos gyalogos közlekedés megteremtése zebra

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

létesítésével, járdaépítéssel, gyermekek zebrán való biztonságos áthaladásának segítése

35. Parkolók kialakítása a településen

36. A települési utak jó általános járhatóságának megteremtése, megőrzése, rendszeres kátyúzási munka

37. A jobb települési buszközlekedés megteremtése

Környezeti prioritások

2. Környezeti pillér

- Naprakész környezeti adatbázis létrehozása
 - 38. Település Település Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata
 - 39. A helyi hulladékgazdálkodási terv felülvizsgálatában foglaltak alkalmazása
 - 40. A települési hulladékgazdálkodás helyi szabályozásának aktualizálása
 - 41. Környezetvédelmi kommunikációs terv elkészítése
- Települési és helyi épített környezet
 - 42. Települési zöldterületek körültekintő fenntartása
 - 43. Természetes élőhelyek védelme
 - 44. Építészeti értékek rekonstrukciója
 - 45. A közterületek jó állapotának megóvása, rendszeres takarítás, szemétszedés
 - 46. Tájvédelmi szabályozás
- Levegő, víz, zaj
 - 47. Az elérhető, egészséges falusi környezet fenntartása, a települési lakosság kiemelkedően jó véleményének megőrzése
 - 48. Parlagfű-mentesítési projekt
 - 49. „Pormentes utakért” projekt
 - 50. Zajforrások megszüntetése
- Infrastrukturális fejlesztés
 - 51. Települési járdák további fejlesztése
 - 52. A tanyasi közlekedés fejlesztése
- A jobb energiafelhasználás lehetőségei
 - 53. Előadások tartása az energiafelhasználásról
- A helyi zöldterületek védelme
 - 54. Települési közparkok, fasorok ápolása, a természeti területek jó állapotának fenntartása
 - 55. A hatályos szabályozásnak megfelelő játszótér kialakítása, játszóterek állapotának javítása
 - 56. Közterületi faültetés, virágosítás közösségi megszervezése, rendszeres jelleggel
- A hulladékgazdálkodás fejlesztése a településen
 - 57. Települési hulladéklerakó megszüntetése, rekultivációja
 - 58. Házi komposztálás és esővíz-gazdálkodás
 - 59. A hulladékgyűjtő udvar népszerűsítése, a hulladékok szelektív gyűjtésének ösztönzése
 - 60. Szemléletformálás a hulladékgazdálkodásban

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

Gazdasági prioritások

3. Gazdasági pillér

- Az Önkormányzat és intézményeinek gazdaságos működése
 - 61. Gazdaságos önkormányzat
 - 62. Pályázati monitoring rendszer
- A helyi ipar fejlesztése
 - 63. Helyi vállalkozás-támogatási program kidolgozása és működtetése
 - 64. Környezetbarát technológiák alkalmazása (jó lakossági hajlandóság)
- Mezőgazdaság
 - 65. Biotermesztés elősegítése
 - 66. Termelői Értékesítési Szövetkezet létrejöttének elősegítése
 - 67. Helyi kistermelők piaca
 - 68. Mezőgazdasági témájú fórumok rendszeres szervezése a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság problémáinak megvitatására, megoldási lehetőségek felkutatására
- Helyi kereskedelem és szolgáltatások
 - 69. Marketingstratégia kidolgozása
 - 70. Mikro-, kis- és középvállalkozások támogatása, új kereskedelmi egységek létesítésének elősegítése
- Turizmus fejlesztése
 - 71. Vadászturizmus, falusi turizmus, zöld turisztikai ágak, egészségturizmus fejlesztése
 - 72. Települési turisztikai fejlesztési terv létrehozása

III.3. Indikátorok

A környezeti fenntarthatóság érdekében létrehozott fejlesztési tervek felülvizsgálatát célszerű a az alábbi indikátorlista felhasználásával végezni:

- Levegőminőség (mérés: rossz levegőminőségű napok száma/év)
- Energiafogyasztás (mérés: egy főre jutó összes energiafogyasztás)
- Fogyasztói csoportok által felhasznált elektromos energia (köz-, magánszektor)
- Helyi háztartások hő-fogyasztása
- Hulladékhasznosítás (összes és egy főre jutó hulladéklerakóba vitt hulladék mennyisége)
- Komposztálásba kezdő háztartások száma (háztartási hulladék újrahasznosítási rátája)
- Kerékpáros közlekedés (kerékpáros közlekedés változása a településen, új kerékpárutak hossza)
- Területhasznosítás (egy főre jutó zöldterület nagysága)
- Népeség (népességszám változása, korcsoportok aránya)
- Háztartások száma a háztartásban élők száma szerint
- Gazdasági aktivitás (helyi munkahelyek száma ágazat szerint)

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

- Egy keresőre jutó átlagjövedelem a településen
- Nők, férfiak átlagjövedelmének változása
- Munkanélküliségi ráta (munkanélküliek száma)
- Munkanélküliek és szabad munkahelyek száma
- Segélyben részesülők száma
- Közbiztonság (vagyon és személy ellen elkövetett bűncselekmények száma)
- Egyszemélyi állapot (nők, férfiak várható élettartama)
- Egy főre jutó lakás (területi változások)
- Zajproblémás környezetben élők aránya
- Helyi önkormányzat adóbevételei
- Települési szolgáltatási pontok száma
- Könyvtári látogatások száma (látogatás/év)
- Szolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettség változása
- A házilag előállított élelmiszerek aránya, biotermékek aránya
- Élelmiszertermelésre használt földterület nagysága
- Helyi választásokon részvételek aránya.

IV. A Komplex Környezetvédelmi Program jogszabályi háttere

- 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
- 1995. ÉVI XCIII. törvény a védett természeti területek védeltségének szintjének helyreállításáról
- 1996. évi LIII. Törvény a természet védelméről
- 123/1997 (VII.18) Korm. rendelet
- 2000. évi XLIII. törvény a hulladékgazdálkodásról
- 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról
- 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet a légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről
- 98/2001. (VI.15.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
- 213/2001. (XI.14.) Korm. rendelet a települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
- 241/2001. (XII.10.) Korm. rendelet a jegyző hulladékgazdálkodási feladatairól
- 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről
- 16/2002. (IV.10.) EüM rendelet a települési szilárd és folyékony hulladékkal kapcsolatos közegészségügyi követelményekről
- 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet: A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről
- 5/2002. (X.29.) KvVM rendelet a települési szilárd hulladék kezelésére szolgáló egyes létesítmények kialakításának és üzemeltetésének részletes műszaki szabályairól

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

- 7/2003. (V.16.) KvVM-GKM együttes rendelet az egyes levegőszennyező anyagok összkibocsátási határértékeiről
- 164/2003. (X.18.) Korm. rendelet a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről
- 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról
- 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről
- 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelet „a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet módosításáról”
- 81/2007. (IV.25.) Korm. rendelet „a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Korm. rendelet módosításáról”
- 27/2008. (XII.3.) KvVM-EüM együttes rendelet A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról
- 314/2005. (XII.25.) Kormányrendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról
- 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról
- 16/2010. (V.13.) KvVM rendelete a 2010. évi lakossági víz- és csatornaszolgáltatás támogatás igénylésének és elbírálásának részletes feltételeiről, valamint az egészséges ivóvízzel való ellátás ideiglenes módozatainak ellentételezéséről

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

V. Egyeztetések

A Komplex Környezetvédelmi Program készítése során a képviselőtestületek véleményezték az állapotfelmérés megállapításait, értékelték az előző programban meghatározott feladatok teljesítését, ill. hatékonyan részt vettek a SWOT analízis, az érték- és problémakataszter összeállításában.

A fenntartható fejlődés helyi programja készítésénél kérdőívekkel kerestük meg a lakosságot, széles réteget bevonva a tervekészítésbe.

A feladatok összeállítása, ütemezése az önkormányzatok munkatársai és a képviselőtestületek bevonásával történt.

Mórahalom, 2011. 10. 27.

.....
Nógrádi Zoltán
Társulási Tanács elnöke

A HURO/0901/222/1.3.4 – INTERREG-ECO „Környezetvédelmi program és ökológiai hatástanulmányok elkészítése Magyarország és Románia ökológiai hálózatában” c. projekt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében valósul(t) meg (www.huro-cbc.eu), az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap valamint a Magyar Köztársaság és Románia társfinanszírozásával. A program célja közelebb hozni egymáshoz a határmenti térségben élő embereket, közösségeket és gazdasági szereplőket az együttműködésbe bevont térség közös fejlesztésének elősegítése érdekében, a határmenti térség alapvető erősségeire építve.

Jelen „Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Komplex Környezetvédelmi programja” c. tanulmány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.